

קונטרס

פרשת צו

שנאמרו על ידי

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מהאלמין

הוצאה שני'

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

פרשת צו

- א -

וידבר ה' אל משה לאמור, צו את אהרן ואת בניו לאמור
זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל
הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו (ו', א-ב)

- א -

וברש"י (והיא מתורת כהנים) אין צו אלא לשון זירוז מיד
ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום
שיש בו חסרון כיס.

ובסיום פרשת ויקרא כתיב, או מכל אשר ישבע עליו לשקר
וגו' ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה לאשמה בה.

ויש לדקדק בפסוקים אלו ובדברי רש"י ז"ל:

(א) מה ראה הכתוב לזרז דוקא גבי תורת העולה משום
שיש בה חסרון כיס, הלא יש כמה מצוות שיש בהם חסרון
כיס.

(ב) מהו לשון רש"י "במקום" שיש בו חסרון כיס, הי"ל
לכתוב בקיצור, ביותר לצריך לזרז כשיש בו חסרון כיס.

(ג) תיבת "בו" מיותר, דהי"ל לכתוב כשיש חסרון כיס.

(ד) בפסוק זאת תורת העולה, תיבת "זאת" נראית
כמיותרת, דהי"ל יכול לומר "תורת העולה", כמו שאמר
בפרשת תצוה ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן
זית זך, ולא נאמר שם "זאת" התורה.

(ה) תיבת "ביותר" מיותר לכאורה ברש"י, דהול"ל צריך
לזרז במקום שיש חסרון כיס.

(ו) צ"ב הלשון "מיד ולדורות", מדוע דוקא בתורת העולה
צריכים זירוז מיד ולדורות.

ז) מדוע דוקא בפרשת העולה הוצרך לזרז במקום שיש חסרון כיס.

- ב -

ואפשר לתרץ כל הקושיות בהקדם מ"ש בספה"ק אגרא דפרקא (אות קכ"א) שכתב וז"ל: "אמר כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מהרמ"מ (מרימנוב זצ"ל) על מה שהוא מן התימא שאנחנו רואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה ועונים אמן יהא שמי רבא ואמן ומיישרים אורחותם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא ומאין יתהווה זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם והוא הבן שאין בו חטא היה מהראוי שתעמוד למשען להם ויוסיפו אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה. ואמר הוא ז"ל שהוא על שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו ע"י מו"מ שאינו באמונה ונתפטמו באיסורים ושב להם לבשר מבשרם ועי"ז נולדים תאות ומדות גרועות. והביא רא"י מזפק העוף על שנהנה מן הגזל לא נתקרר לגבי המזבח כי לא לרצון יהיה, והגם שהעוף לא נצטוה הנה השי"ת שונא החמס עד כאן דבריו" (של הרמ"מ מרימנוב).

ובאגרא דפרקא הוסיף על זה וז"ל: "והנה אף על פי כן אין טענה לאדם לפטור מן הדין באמרו שאבותיו גרמו לו לחטוא, כי כאשר יתגדל וישים אל לבו לא-ל אמונה הש"י יעזרהו להתם כל חלאה ולא יאונה אליו כל און, ואברהם אבינו יוכיח שנולד מטפת תרח ונתגדל אצלו, וכאשר שם לבו אל ה' והש"י מצא את לבבו נאמן אמר לו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", עכלה"ק הנוגע לעניינינו (עיין שם עוד באריכות).

- ג -

ולפ"ז מובן סמיכות סיום פרשת ויקרא דמיירי מגזילה (דכתיב שם או מכל אשר ישבע עליו לשקר וגו'), ואמר **מכל אשר יעשה לאשמה בה**, דיש אשם בהכסף שלוקח בגזילה, ולזה הסמיך כאן פרשת **זאת תורת העולה**, כי מקרא מלא

דיבר הכתוב אני ה' שונא גזל בעולה (ישעי' ס"א) ואם האב מרויח כספו ע"י אשמות ופשעים יגרום בזה "לאשמה בה", שיהי' פגם האדם גם בהתולדות שלומדים, כי כח הפועל בנפעל והממון של גזל פועל בהבנים להטות מדרך הישר ח"ו.

- ד -

וזהו הסמיכות לפסוק **זאת תורת העולה**, ודקדקנו מה זה שאמר זאת. ואפשר לומר דזאת הוא מיעוט, ובא הכתוב למעט דרך תורה כזאת שאין בממון האב משום גזל, תהי' בגדר תורת העולה, שתהי' פרוחת לעילא כי התורה שילמדו הבנים תהי' בדחילו ורחימו.

- ה -

ואפשר לומר עוד ברמז תיבת זא"ת (קושיא ד'), דאיתא בספה"ק דזא"ת גימטריא צו"ס קו"ל ממו"ן, שהם ג' אופנים של תשובה ותפלה וצדקה שמעבירין את רוע הגזירה, דשלתם עולים למספר זא"ת כנודע. וזהו זא"ת תורת העולה, דאף אם התורה תהי' ביחד עם תשובה ותפלה וצדקה, מ"מ בא למעט שרק זאת תורת העולה, כי אם לא יזהר שיהי' ממונו באופן כשר אין התשובה ותפלה וצדקה שלו שוים כלום כמובן, ורק אם יזהר שלא לעבור על גזילה האמורה בסוף פרשה הקודמת, דוקא אז תעלה תורתו ותפילתו ותשובה וצדקה שלו כראוי.

- ו -

ומתורץ קושיא א' שהקשינו מה ראה הכתוב לזרז דוקא גבי תורת העולה משום שיש בה חסרון כיס, ולהני"ל מיושב, דהכוונה במה שכתב רש"י ז"ל **שיש בה חסרון כיס**, הוא שיש חסרון בכיסו, ע"י שהכסף אינו ממקור טהור ולא הרויחו את הכסף ביושר ובצדק, ע"כ נכתב דבר זה דוקא גבי תורת העולה, דרק באופן שאין חסרון בהכיס, דוקא אז עולה התורה לשמים כראוי.

- ז -

ובזה יתיישב הדיוק השני ג"כ, שדקדקנו בתיבת **במקום** שיש בו חסרון כיס, אך לדברי האגרא דפרקא, כיון שהחסרון שיש בכסף שהרויח האב מוליד פגם בבניו שלימודים לא יעלה יפה, נרמז הדבר בתיבת **במקום**, דכשיש חסרון בכיס גורם פגם בכל המקום שהוא ביתו ובניו, דהכסף שהרויח שלא ביושר מוליד פגם במקום דירתו שבניו לא ילכו בדרך הישר ח"ו וכנ"ל.

ואפשר לרמז עוד בתיבת **במקום**, דע"י שאינו מתנהג כראוי בעניני ממונות, ע"יז פוגם נגד המקום ב"ה, שנקרא **מקום** על שם שהוא מקומו של עולם.

- ח -

וזהו הכוונה במ"ש רש"י ז"ל במקום שיש בו חסרון כיס (קושיא ג'), דהרמז בתיבת **בו** הוא שאם יש חסרון בהכיס שהכסף אינו ביושר, אז החסרון הוא **בו**, בבן שלומד תורה.

- ט -

וזהו שאמר **ביותר** צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס (קושיא ה', בתיבת ביותר), כי זהו חסרון הנוגע בין לאבות בין לבנים, כיון שהפגם נגרם גם להם, ע"כ צריכים לזרז על זה ביותר, כי אינו פגם הנוגע רק להאב.

- י -

ובזה יתיישב גם קושיא ו' שהקשינו בדברי רש"י ז"ל **מיד ולדורות**, דמהו הכוונה בזה. ולהנ"ל יובן, דרצה לומר שהזירו נגד החסרון כיס (שרומז לכסף שהרוויח שלא ביושר כנ"ל) הוא ענין **מיד ולדורות**, שהכסף שאינו כשר מוליד פגם בין בהאבות (מיד) ובין בהבנים (ולדורות), דכיון שהוא מוליד פגם בין באב ובין בדורותיו, ע"כ צריכים לזהר מאוד וביותר צריך הכתוב לזרז על זה.

- יא -

ובזה מיושב גם קושיא ז', מדוע הזהיר הכתוב על זה דוקא בתורת העולה, אך להני"ל אתי שפיר, כי הלא כתיב אני ה' שונא גזל בעולה כני"ל, ועי"כ הזהיר עי"ז דוקא בעולה, כי העולה כולה לגבוה סליק, ויוכל האדם לחשוב דכיון דממילא עולה כולו לגבוה אין נפק"מ בזה אם הקרבן עולה נקנה עי"י כסף כשר או לאו, עי"כ הזהיר הכתוב ביותר גבי תורת העולה, ודו"ק.

- יב -

ובאמת כשמפריש כסף לצורך קרבן עולה לה' צריך לעשותו בשמחה, ולא יחשוב שעיי"ז יהא לו חסרון כיס ח"ו, וצריך ליתן בפנים יפות, כמו שמבואר בשולחן ערוך האריז"ל (הלכות קריאה בחכמת הקבלה סעיף ט') וז"ל: כל מי שאינו עוזר בממונו לבעלי תורה יהי בזמן התחיה כמו נפל ועליו נאמר וארץ רפאים תפיל וכו'.

- יג -

ועפי"ד האגרא דפרקא הנ"ל יש לפרש ג"כ תיבות **היא העולה**, דהלא האגרא דפרקא כתב שם עוד (והבאנו לשונו לעיל) דאף על פי כן אין טענה לאדם לפטור מן הדין באמרו שאבותיו גרמו לו לחטוא, כי כאשר יתגדל וישים אל לבו לא- ל אמונה הש"י יעזרהו להתם כל חלאה ולא יאונה אליו כל און, ואברהם אבינו יוכיח שנולד מטפת תרח ונתגדל אצלו וכאשר שם לבו אל ה' והש"י מצא את לבבו נאמן אמר לו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", עכלה"ק הנוגע לעניינינו (עיין שם עוד באריכות).

- יד -

וזהו שאמר הכתוב **היא העולה**, דאף אם הכסף שהרויח האב בא לו שלא בצדק ושלא ביושר, מ"מ אל יאמר הבן דא"כ מה לי לעשות, רק כדברי האגרא דפרקא שאם יתגדל וישים את לבו לקל אמונה אז השי"ת יעזרהו להתם כל

חלאה מנפשו כני"ל, וזהו היא העולה, דהבן יכול עדיין להתעלות אף לאחר מכן, ודו"ק.

- יד -

ועפ"י יתבאר גם סיום הכתוב ואש המזבח תוקד בו, דהנה בספר קרני ראם (ח"א עמוד קכ"ו קכ"ו) הביא בשם חותנו שהרה"ק מגור בעמח"ס שפת אמת זצ"ל הי' דרכו לבחון בכל שבוע את בניו בילדותם, מה שלמדו במשך השבוע. פעם אחת שאלם, כתיב בפרשה ואש המזבח תוקד בו, מהו לשון בו, הלא המדובר על המזבח, והיה לו לומר "עליו". והשיב בנו הרה"ג מוה"ר מנחם מענדל זצ"ל הי"ד אבד"ק פאביניץ דתיבת בו קאי על הכהן, שאש המזבח צריך ליקוד בלבו של הכהן, ומביא שם שהשפת אמת אמר תירוץ זה בשלחנו הטהור לפני החסידים בשמו. (ובמ"א מובא שהבן היה בנו בעל האמרי אמת זצ"ל).

- טו -

ולדרכינו הנ"ל יש לומר עוד, דתיבת בו קאי על הבן שלומד תורה, דאף אם הי' חסרון כיס שהאב הרויח כספו שלא ביושר, וא"כ נעשה פגם גם בבן הלומד כני"ל, מ"מ יכול להתעלות אח"כ, כמו שכתב האגרא דפרקא שם וכנזכר לעיל, וזהו ואש המזבח תוקד בו, בבן, דאין שום תירוץ להבן דא"כ כבר אפקיר את עצמי לגמרי ח"ו כיון שאבי הרויח כספו שלא ביושר וא"כ מה לי לעשות, אל יאמר כן, רק ואש המזבח, פי' אש הקדושה, עדיין תוקד בו, שיכול הוא לתקן הפגם שפגם אביו בהכסף, ודו"ק.

- טז -

ויש להוסיף עוד ע"ד הנ"ל לפימ"ש האגרא דפרקא דהבן יכול עדיין להתעלות אח"כ אף שאביו גרם פגם בנפשו ע"י הרווחת כסף שלא ביושר, דהנה מובא בשם הרה"ק רבי שלום מבעלז זי"ע, שכשנפרד ממנו הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע בדרכו לארץ ישראל, אמר לו הרה"ק מבעלז על פסוק (תהלים קט"ו, י"ד) יוסף הי' עליכם ועל בניכם, ושאל

מה הלשון הכפול כאן, אלא הענין הוא כשהאב הוא ירא ה' הוא ממשיך נשמה קדושה לצאצאיו, אבל אם הי' לפני ההולדה של צאצאיו בבחינה זו מובן שלא תועיל לו להמשיך אח"כ נשמה גבוה לצאצאיו כי אין אחר מעשה כלום. משא"כ אם האב יעשה תשובה אזי בכוחו לפעול גם אחרי הפעולה, שזהו כח התשובה. וזהו פירוש כפל הלשון, עליכם - עליכם ועל בניכם, כלומר כשיוסף ה' עליכם, ע"י התשובה, אז בכוחו להוסיף לא רק עליכם אלא גם על בניכם שנולדו מכבר, עכתודה"ק.

- יז -

ועל דרך זה יש לפרש גם לענינינו, דאף אם פגם האב בנפשות בניו ע"י שהרויח כסף שלא ביושר שמרמוזו בסוף פרשת ויקרא, מ"מ ע"י התשובה עדיין יכול להעלותם אח"כ שיהיו כשרים ועובדים את השי"ת כראוי, וכדברי האגרא דפרקא והרה"ק מבעלז הנ"ל.

וי"ל דע"כ נרמז דבר זה בפרשת העולה, דהנה מבואר בספה"ק נועם אלימלך כאן וזה לשון קדשו (בד"ה זאת תורת העולה היא העולה, בא"ד): דעולה הי' בא על הרהור הלב, ואמר הכתוב זאת תורת העולה, פי' הבא למדרגה הזאת שיהי' תורה שלך עולה פי' שתכפר על הרהור הלב, היא העולה על מוקדה פי' עוד תפעול התורה ההיא שתלמוד שתביאך אל אהבה והתלהבות גדול וכנ"ל שהתורה חשובה כנגד הכל, על המזבח ר"ל התורה הזאת היא למעלה מן המזבח שהקרבנות אינם מכפרים כולם על כל חטא כי אם כל אחד מכפר על חטא שלו, אבל התורה מכפרת על הכל ובזה התורה מעולה מן המזבח, ואש המזבח תוקד בו, ר"ל כמו שהי' בא אש על המזבח מן השמים, כן תוקד התלהבות אש בהצדיק הזה אשר יתנהג כנ"ל, עיי"ש עוד בדבריו הקי שם.

- יח -

ועל דרך זה י"ל דע"כ נרמז כאן לענינינו בפרשת העולה, דהעולה מכפרת על הרהור הלב, ע"כ אף אם בתחילה היו

להאב מחשבות פסולות בעת שהרויח את הכסף ועי"ז נעשה הכסף שלא ביושר ובגזל ח"ו, מ"מ אם מקבל על עצמו לעשות תשובה מכאן ולהבא (דהעולה באה על הרהור הלב) יעזור לו השי"ת שמעתה ירויח כספו רק באופן הכשר, ואש המזבח תוקד בו, כדברי הנועם אלימלך דכמו שהי' בא אש על המזבח מן השמים, כן תוקד התלהבות אש באדם זה אשר יעשה תשובה על מה שהרויח כספו שלא ביושר, ודו"ק.

- יט -

ויש להוסיף דזהו מ"ש בסיום הענין אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דמובא בספר י"ג אורות (סיפורים מכ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, עמוד ר"ג) בשם חותנו הרה"ק ר' איציקל זצ"ל שסיפר, שפעם הגיע הרה"ק ר' יוסף מקשאנוב זצ"ל מבית חותנו לבית זקינו הוא הרה"ק מצאנו זי"ע, ובעודנו עומד בחדר החיצון הגיד להנוכחים דברי תורה ששמע מחמיו. יצא רבינו מצאנו לחדר החיצון, קרא לו ושאל אותו מה הוא מדבר. ענה, שאומר דברי תורה בשם חותנו. אמר רבינו: הארץ וואס איז תורה (שמע מה היא תורה) אש - א פייער, תמיד - שטענדיג, תוקד - זאל פלאקערן, על המזבח - אויפן הארץ, לא תכבה - עס זאל נישט פארלאשן ווערן. והוסיף, אפילו מיד אחר עבירה חמורה (כלומר לבל יתייאש האדם לומר דמכיון שחטא כבר לא יוכל לשוב, רק אדרבה, ישוב ויתכפר לו) ע"כ.

- כ -

ולדרכינו יתבאר, דאפילו אם האב פגם בנפש בנו ע"י שהרויח כסף שלא בצדק, מ"מ אש תמיד תוקד על המזבח, יכול להלהיב את לב בנו לעבודת השי"ת אף אחר המעשה, כי על זה נאמר אח"כ לא תכבה, כדברי הרה"ק מצאנו, דאפילו מיד אחר עבירה חמורה יכול האדם לשוב ויתכפר לו, וא"כ כ"ש בזה שהבן בעצמו לא פגם אלא הפגם נעשה ממה שאביו הרויח כסף שלא ביושר, והבן.

- כא -

ועפ"י יש לפרש הפסוק (דברים ט"ו, כ"ה-כ"ו) ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה"א בו, ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך בבקר ובצאן וגו'. ויל"פ בדרך רמז עפ"י ד האגרא דפרקא הנ"ל, דצריך האדם לקיים וצרת הכסף בידך, שיהי' כסף שיש בו צורה, דהיינו שלא ירויח כספו שלא ביושר, ונתתה בכסף בכל אשר תאווה נפשך, שיהי' הכסף בכשרות, שהוא תאות הנפש, ולא ע"י גזל ח"ו, באופן שנפשו ונשמתו של האדם תאווה לכסף כשר כזה, ולזה סיים הפסוק בבקר ובצאן, צאן י"ל דמרמז לצאן קדשים אלו הבנים שלומדים תורה, דאם יהא כספו באופן כשר, אז יכניס רוח קדושה בצאן קדשים אלו הבנים, משא"כ אם ירויח כספו שלא ביושר, ודו"ק.

- כב -

ויש לפרש עוד מ"ש רש"י ז"ל כאן בפרשת צו ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס, דתיבת במקום יש לומר שמרמז על הצדיקים שדבוקים בהקב"ה שנקרא מקומו של עולם, וזהו במקום שיש בו חסרון כיס, דהצדיקים אין צריכים מאומה, ואף אם אין להם כסף ג"כ לא איכפת להם, כמו שהביא הגה"ק מקאמארנא זצ"ל העובדא מהרבי ר' זושא זי"ע שלא הי' לו מה לאכול וביקש מהקב"ה ונעשו לו כמין ב' דדים בפיו שבאחד הוציא חלב ובשני הוציא דבש, וכך התפרנס א"ע.

- כג -

וזהו שאמר הכתוב זאת תורת העולה, דכמו העולה היא כולה כליל להשי"ת, כמו כן הצדיקים הם בבחינת עולה שכולה כליל, שמקריבים א"ע להקב"ה כמו קרבן עולה.

- כד -

וזהו שאמר ר' שמעון ביותר צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס, שזהו זירוז לבני אדם הפשוטים שיראו ליתן לצדיק כל צרכו, כי ע"י יוכל להעלותם (בחי' עולה) ג"כ להקב"ה.

- כה -

ובאופן אחר קצת יש לפרש מ"ש רש"י ז"ל ביותר צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס, פ"י אפילו במקום שיש לו, שיש לאדם כסף, מ"מ חסרון כיס, נחסר ממנו בעצמו, כי הכסף וזהב אינו שלו אלא מעשים טובים שמסגל האדם הם שלו לעולם, צדקה וחסד שעושה והתורה שלומד, כמאמרם ז"ל אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב אלא תורה ומעשים טובים בלבד, והוא ע"ד הכתוב (במדבר ה', י') ואיש את קדשיו לו יהיו, פ"י קדשי שמים של האדם, הם שלו, משא"כ עסקיו הגשמיים אינם שלו, כי לא ירד אחריו כבודו ולא יקח מכל זה מאומה לאחר מוע"ש, אלא תורה ומעשים טובים כאמור.

- כו -

וזהו כוונת הכתוב **זאת תורת העולה היא העולה**, דרך התורה (וקיום המצות) היא העולה לשמים עם נשמת האדם לאחר פטירתו מעולם הזה, ודו"ק.

- כז -

ובביאור המשך הכתוב **היא העולה על מוקדה** יש לומר, דבא הכתוב לרמז למה שאחז"ל שהקרבנות הם במקום האדם שהוא בעצמו ה"י ראוי להיות קרבן מחמת חטאו, וכמו שכתב הרמב"ן ז"ל בפרשת ויקרא עי"ש.

- כח -

וזהו **זאת תורת העולה היא העולה**, דבאמת עיקר התורה שצריך האדם ללמוד מקרבן עולה הוא שבאמת **היא העולה**, דה"י מקום לומר שהאדם בעצמו יה"י הקרבן, אלא שהשי"ת ברוב רחמיו וחסדיו ציוה עליו להביא בהמה ולהקריבה במקומו, ולזה ממשיך הכתוב, דמתי העולה רצוי לפני השי"ת, כשהוא **על מוקדה**, פ"י כשהאדם עושה תשובה כראוי (שמרומז בעל מוקדה כנ"ל מהרה"ק מצאנו דתוקד על המזבח היינו שילהיב את לבבו לעשות תשובה להשי"ת), וכשאדם יחשוב שכל מה שעושים עם הקרבן היו צריכים

לעשות אתו, אז באמת לבבו ישיב ושב ורפא לו. וזהו על המזבח, שהאדם המביא את הקרבן יחשוב בדעתו שבאמת הי' הוא ראוי להיות על המזבח, ואז ואש המזבח תוקד בו באדם כנ"ל.

- כט -

וזהו הרמז ג"כ במה שפתח הכתוב בתיבת **זאת** תורת העולה, דכבר כתבנו דזא"ת גימטריא ת"ח, מספר צו"ם קו"ל ממו"ן כנודע מספה"ק. ובא הכתוב לרמז, דחוץ ממה שהוא מביא קרבן לה', צריך להביא גם בחינת **זאת** שהוא התשובה - צו"ם קו"ל ממו"ן, דלא די במה שמקריב קרבן אלא שצריך לשוב מעמקי לבבו על חטאו שפגם נגד בוראו, וזהו **זאת** תורת העולה, רק אם העולה באה ביחד עם תשובה, אז היא העולה, דוקא אז חשובה באמת כקרבן עולה, ודו"ק.

- ל -

ועל דרך זה יש לפרש מאמה"כ (ויקרא י"ד, ב') **זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן**. דזא"ת גימטריא צו"ם קו"ל ממו"ן כנ"ל, ובא הכתוב לרמז דהמצורע שרוצה ליטהר מטומאתו, אז ראשית דרכו צריכה להיות **זאת**, שיחזור בתשובה על חטאו, ואז **והובא אל הכהן**, זה הקב"ה שנקרא כהן כמאמר הגמרא (סנהדרין ל"ט ע"א) אלקיכם כהן הוא, ודו"ק.

- לא -

ויש להוסיף עוד למה שכתבנו לעיל מדברי האגרא דפרקא שהכסף שהרויח האדם שלא ביושר גורם פגם בבניו, ועפ"ז פירשנו הסמיכות לסוף פרשת ויקרא בפרשת גזילה מכל אשר יעשה לאשמה בה. וכעת נראה להוסיף עוד על זה, דהנה איתא בספרים בשם הגה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זי"ע שאמר דתיבות לאשמי"ה ב"ה הם ראשי תיבות ל'א-ל-א' אשר שיבת מיכל ה'מעשים ב'יום ה'שביעי ע"כ.

ובספה"ק מאור ושמש (בד"ת לפרשת החודש, ד"ה בגמרא פסחים) מביא בזה הלשון: "גם שמעתי מהרב הקדוש רבינו מנחם מענדיל זצוק"ל מרימאנוב שהמנהג הי' מקודם כשסיים הקורא לקרות פרשת ויקרא שמסיימת "לאשמה בה" היו הקהל עונין אחריו לא-ל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי שהוא ר"ת לאשמה בה", ועיי"ש שהאריך בנועם שיח לבאר הדברים.

- לב -

ונראה לבאר הדברים, מדוע היו כל הקהל ממש עונין אחריו לא' אשר שבת וגו', בשביל מה הוצרכו כל הקהל לענות אחריו תיבות אלו. ואפשר לומר בזה, דהנה יום שבת קודש הוא המשפיע לכל הבריאה, כדאיתא בזה"ק דכל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין.

ובאור החיים הקדוש (פרשת בראשית, ב', ג' על פסוק כי בו שבת וגו') כתב וז"ל: "כי העולם היה חסר הקיום עד שבאתה שבת ועמד העולם. ויש להעיר בזה שאותם ימים קודם שבאה שבת במה היה העולם עומד וכשם שהספיק לחיות באותן ימים בלא נפש השבת היה מתמיד והולך. אכן מצינו כי הקב"ה גילה הדבר במ"ש בעשרת הדברות (שמות כ' י"א) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו', הרי גילה כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים לטעם הנודע לו, גם ידוע ליודעי אמת. ונתחכם ה' וברא יום אחד הוא יודע לה' ובו ביום חוזר ה' ומשפיע נפש לעולם שיעור המקיים עוד ששת ימים וכן עז"ה וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתהו ובהו וצריך ה' להכינו פעם ב' ובאמצעות שבת העולם עומד, והוא אומרו כי בו פ"י באצמעות יום זה שבת מכל מלאכתו, ופ"י מה הוא המלאכה היא הבריאה עצמה כי לא מהתיקון שהוא המעשה לבד שבת אלא גם מהבריאה" וכו' עיי"ש במתק לשונו.

- לג -

והנה האי קרא **לאשמה בה** מיירי במי שגזל מחבירו ונשבע לו על שקר וכו'. והנה באמת מי שגזל מחבירו הוא

סימן שאינו מאמין בזה שהשב"ק הוא המשפיע לכל העולמות עליונים ותחתונים, דאלמלא היי מאמין וזוכר שכל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין לא היי גוזל מחבירו, כי מה שאינו מוכן לו לא שייך אליו כמובן, ונמצא דהאיש שגזל פגם באמונת קדושת שב"ק.

- לד -

וזהו הענין שהביא המאור ושמש בשם הרה"ק מרימאנוב שכאשר החזן היי קורא לאשמה בה היו הקהל עונין אחריו ל"א-ל אישר שיבת מיכל הימעשים ביום הישביעי, לרמוז שהם יודעים ומאמינים בקדושת השב"ק אשר עיי ששבת מכל המעשים השפיע עיי חיות להעולם לעוד ששה ימים, וכן הוא בכל שבוע שהשב"ק משפיע חיות לעוד ששה ימים עד עולם, כדברי האוה"ח הקי הנ"ל, וכיון שהם מאמינים בזה הרי זה כאילו מובטחים הם שלא יבאו לגזול ח"ו אחד מחבירו.

- לה -

וזהו כאמור הסמיכות לפרשת זאת תורת העולה, כי אני הי שונא גזל בעולה כני"ל, בפרט בעולה שכולה כליל, ועיי שיזכרו מקדושת יום השבת שמשפיע בכל הבריאה, ממילא יבואו ליזהר מגזילה ח"ו ויוכלו שפיר להקריב קרבן עולה כראוי, שלא יהא בו משום גזל ודו"ק.

- לו -

ובדרך אחר יש לפרש הפסוקים, עפימ"ש בספה"ק ערבי נחל בפרשתינו (דרוש א', דף י"ב מדפוס חדש) על פסוק זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה, וז"ל: יבואר על פי מה שאמרו רז"ל סוף מנחות (דף ק"י ע"א) מאי דכתיב (תהלים קל"ד א') הנה ברכו את הי כל עבדי הי העומדים בבית הי בלילות, אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה, מעלה עליהם הכתוב כאלו עוסקים בעבודה. ויש לתמוה, נהי דקרא מיירי בודאי בעוסקים בתורה בלילה מדאמר בהדיא "בלילות", מכל

מקום עבודה מאן דכר שמיא, ומנא לן דמעלה עליו כאלו עשה עבודה. ונ"ל דהוקשה לרבי יוחנן לשון "העומדים", ואטו אין עוסקים בתורה מיושב. לכן פירש דקאי אעבודה, כמו שדרשו רז"ל (זבחים כג:): לעמוד לשרת, אין שירות אלא מעומד, והכי קאמר קרא, ראה איך התורה יש לה מעלה יתירה על עבודת הקרבנות - דאלו עבודה ביום ולא בלילה (עיין מגילה כ' ע"ב) ואלו תורה נחשב לעבודה הנעשית בעמידה, ועוד זאת מעלה יתירה עליה שהיא גם "בלילות", והוי כאלו הקריב קרבנות כל היום וכל הלילה, ופשוט וק"ל. וזה יש לרמוז בפסוק **זאת תורת העולה**, ר"ל העוסק בתורה נחשב כקרבנות (עיין מנחות ק"י ע"א), ועוד **זאת היא העולה על מוקדה**, ר"ל התורה היא העולה למעלה יותר מעבודה הנעשית **על מוקדה על המזבח** - לענין "כל הלילה", שאינו זמן עבודה, ועסק התורה נחשב גם בלילה לעבודה כשרה, וק"ל" עכלה"ק.

- לז -

ונראה להוסיף על דברי הערבי נחל, דהנה לילה מיוחד לתורה שבעל פה, כמו שאמרו חז"ל (עירובין ס"ה ע"א) לא איברי לילה אלא לגירסא, ורומז ג"כ לתורה שבעל פה כמו שאמרו בסנהדרין (דף כ"ד ע"א) על פסוק במחשכים הושיבני, זה תלמוד בבלי.

ויש לומר הרמז בזה, דאמרו רז"ל במדרש על פסוק ולחושך קרא לילה (בראשית א' ד'), דהגלות קרוי לילה, עיי"ש איך שמרמז הפסוק על ד' מלכיות.

- לח -

ואפשר לומר דזהו הענין של לימוד התורה **בלילה** דייקא, דאף שבזמן הגלות שנקרא לילה בעוה"ר אין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו, מ"מ יש לנו תורת העולה שחשוב כאילו הקריב עולה, ותורת שאר הקרבנות שהוא כאילו הקריב שאר הקרבנות, ע"כ חשיבות יתירה יש ללימוד התורה **בלילה** שהוא הגלות כנ"ל, דלא זאת בלבד שהוא מקיים מצות לימוד התורה, נחשב כאילו

קיים מעשה הקרבנות בפועל ממש ע"י שלומד תורת הקרבנות כנ"ל.

- לט -

וזהו כוונת הפסוק, **זאת תורת העולה היא העולה**, דאפילו כשלומד תורת העולה נחשב לו ג"כ כאילו הקריב העולה עצמה, **היא העולה**, והמעלה בזה, דמעשה הקרבנות אינה נוהגת בזמן שישראל בגלות, אמנם תורת העולה ושאר הקרבנות אפשר לקיים עי"ז מצות הקרבת הקרבנות ממש גם בגלות שדומה ללילה, וזהו **כל הלילה עד הבוקר**, דמצוה זו של לימוד תורת העולה שייכת אף בזמן שישראל בגלות בעוה"ר, שנקרא **לילה**, וזהו ואש המזבח תוקד בו, פ"י בלומד תורה תוקד בו אש המזבח כאילו הקריב הקרבנות ממש, ודו"ק.

- ב -

והרים את הדשן גו' (ו, ג)

- א -

הנה "והרים" הוא לשון הרמה, וכן הוא לשון הסרה ו**סילוק**, וכמ"ש (ישעי' נ"ז) "הרימו מכשול מדרך עמי", ותרגם יב"ע "סליקו".

ואמר "והרים את הדשן", דהנה ההבדל בין "דשן" ל"אפר" הוא, כי כל הדברים הנשרפים הנה בתחילה נעשים גחלים גדולים וגסים, ואז נקי "גחלים", אח"כ הולכים הגחלים ומתמעטים והם משתנים ונהפכים ל"דשן", ונקי בלשון "דשן" שהוא לשון "דשנים ורעננים" (גראָב אַש בל"א). אך עדיין נשארים גחלים קטנים ודקים ביחד עם דשן רב. ואח"כ הגחלים הולכים ומתמעטים עוד ומשתנים

ונהפכים לדשן, עד אשר נשאר "דשן" לבד, בלא גחלים כלל, ואז יקרא "אפר" (וגם "עפר" כמו "מעפר שריפת החטאת").

ולכן מצאנו בכתובים שלפעמים הזכיר "דשן", כבפרשתנו כאן, ולפעמים הזכיר "גחלים", כמו (אחרי טז, יב) "גחלי אש", ולפעמים הזכיר "אפר", כמו (חוקת יט, ט-י) "אפר הפרה".

ולכאורה צריך להבין, למה אמר כאן "והרים את הדשן", "דשן" דייקא, ולא "אפר".

- ב -

והנה בכללות דשן ואפר שניהם מרמזים על עונה, וכמבואר בשה"ק דגל מחנה אפרים פרשתנו עה"פ "והרים את הדשן אשר תאכל האש", וז"ל: י"ל ע"ד ששאל אחד להרב המגיד ז"ל, היאך נוטלין התלהבות להש"י, והשיב לו, מי שצריך לאש מחפש באפר (וזה לשון העולם שמדברים כן, והכוונה מי שצריך התלהבות לעבודת הבורא יהי עניו כאפר ואז ימצא אש בתוכו כדמפרש אח"כ). וזה י"ל גם כאן והרים את הדשן, היינו אפר, שיחזיק את עצמו לאפר, ועי"ז מתעורר בלבו התלהבות להבורא ית'. וזהו והרים את הדשן, היינו הבחינת אפר ירים אותו, אשר תאכל האש, ר"ל שיבא לידי אש התלהבות, עכ"ל הטהור.

אך הנה כתב על זה דודי הרה"צ הק' ר' מרדכי ראטשטיין בספרו תורת חסד פרשתנו (דף כ"ט ע"א ואילך), דהן אמנם שתיבת "הדשן" רומזת לעונה (כנ"ל בשה"ק דגל), ואיתא בשה"ק נחל קדומים להחיד"א בפי חוקת, **דהיצר הרע ברואתו שפלות אמיתית בורח כמו הבורח מן האש**, אך אעפ"כ איתא בספרים הק' ד"שטן" הוא בגימט' "הדשן", כי לפעמים ע"י "הדשן", היינו ע"י עונה פסולה גורם שהשטן יביאו לידי עבירה.

וז"ל סי' תורת חסד שם: או יש לרמז מדוע יכונה השטן בשם הדשן שהוא בחינת שפלות, כי גם **כל התאוות באים ע"י שפלות מגונה**, דהיינו תאוות ניאוף ח"ו מוכרח להתכנע

לאיזה שפחה כעורה, כי חשובה אינה שומעת לו, וכן תאווה לשחוק בקארטין מוכרח לחזר אל איזה אדם פחות, כי לא נגמרת התאווה כי אם ע"י שנים. . ע"כ רמזה תורה הקדושה **הדשן**, בחינת אפר שגימטריא שטן, לרמז **שהשטן אינו יכול להביא לידי עבירה כי אם ע"י כניעה וענוה פסולה**. ע"כ צריך אדם ליזהר מענוה כזאת ולקיים ויגבה לבו בדרכי ד'.

וזהו שרמזה תורה הקדושה **והרים את הדשן**, ר"ל שבכניעה כזו שגימטריי שט"ן שיש בו עצת יצה"ר להביא לידי עבירה ע"י כניעה, על זאת רמזה התורה הקדושה **והרים**, כלשון **ויגבה**, שלא ינהג לעבירה בכניעה רק בעבודת ד', עכ"ל סי' תורת חסד שם.

- ג -

ובזה אפשר לפרש את הפסוק "והרים את הדשן גוי", דקאי על ענין תוכחת התלמידי חכמים לאנשי הדור. וזהו שאמר "והרים את הדשן", דכאשר הת"ח בא להוכיח את אנשי דורו, כדי להסיר ולסלק מאנשי דורו את הדברים הבלתי רצויים, וכמ"ש "הרימו מכשול מדרך עמי" (וזהו "והרים" לשון הסרה וסילוק, כנ"ל), אז אסור שתהי' לו ח"ו ענוה פסולה, כ"א צריך להיות בבחי' "והרים" לשון הרמה והגבה, בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'", וכאמרם ז"ל דתלמיד חכם צריך שיהי' בו שמינית שבשמינית.

וזהו שדייק לומר "והרים את הדשן", דשן דייקא ולא אפר, כי נת"ל שאפר היא הבחינה הכי אחרונה, היינו בחינת ענוה הכי נמוכה. ולכן אמר שבבוא הת"ח להוכיח את אנשי דורו, הנה אף שגם אז צריך להיות בבחי' "דשן", בבחינת ענוה, אבל לא יהי' בבחי' "אפר", היינו בבחינת שפלות לגמרי, בבחינת עפר ואפר שהכל דשין עליו, כי אז לא יוכל לפעול מאומה בהוכחתו (והוא הנק' "ענוה שלא במקומה"), כ"א צריך שיתנהג אז באופן ד"ויגבה לבו בדרכי ה'", באופן ד"שמינית שבשמינית".

- ד -

יש להוסיף בזה, דהנה ידוע ההפרש בין "ענוה" ל"שפלות", **דענוה** פירושו שהוא יודע שיש לו כל הבחינות הכי גבוהות, ואעפ"כ הוא מחזיק עצמו בענוה, וכמו משה רבינו, דאף שבוודאי ידע את גודל מעלתו, אעפ"כ העידה עליו התורה "והאיש משה עניו מאד גוי", וכן אמר "ונחנו מה", ומבואר בזה בספרים הקדושים, שמשה רבינו ע"ה חשב בעצמו, כי אילו היו נותנים לאיש אחר את כל הכחות וההשפעות שנתו לו, אז הי' גם הוא מגיע לדרגתו. אבל **שפלות** פירושו שאין בו שום בחינה גבוה, והוא אכן שפל ערך וכו'.

וזהו שאמר הכתוב, שבבואו להוכיח את אנשי דורו, כדי להסיר ולהרים את המכשולות, אז צריך להיות בבחינת "והרים", היינו בבחינת ענוה בלבד, בבחינת "דשן", ולא בבחי' "אפר", שהיא הבחינה הכי נמוכה, המורה על שפלות, כ"א בבחי' "והרים", בבחי' ויגבה לבו בדרכי ה' (שאינו בסתירה לענין הענוה).

ועוד יש לפרש "והרים את הדשן", דכאשר הת"ח בא להוכיח ולהרים ולהסיר מכשול מדרך עמו, אז צ"ל "והרים את הדשן", שיסיר ויסלק מאתו גם בחי' "דשן", בחינת הענוה, כ"א יתגבר כארי ואל יבוש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה'.

*

- ה -

והנה אגב דאתי לידי ספר תורת חסד לדודי הרה"צ הק"ר ר' מרדכי ראטשטיין, אעתיק מרגניתא טבא שמצאתי בספרו בפרשתנו שם (דף כ"ט ע"ד ואילך), וז"ל שם:

בפסוק ופשט את בגדיו וגו' והוציא את **הדשן** אל מחוץ למחנה אל מקום טהור, הנה מצאתי מה שאהבה נפשי ומה שתמיד עלה על רעיוני בסי' הקדוש **אמרי טוב**, וז"ל:

"ופשט מתרגם המתרגם וישלח, בעת שישלח וילך אדם מן העולם הזה לעת פקודתו להשתלח הנשמה מהגוף, על זאת צריך להתפלל כל חסיד לעת מצוא שיהי' בעת שפשט הנשמה מן הגוף בדעת שלימה, כי הס"מ בא לו לאדם קודם פטירתו ואמר לו כפור באלקי ישראל כדי להטעותו מדרך הטוב ומאמונת הקב"ה בעת שפשט הנשמה מן הגוף [התבונן אחי זאת ושים על לבך הטהור], ע"כ צריך אדם לבקש ולחנן לפני הקב"ה בעת שיהי' יום פקודתו שיהא בדעת שלימה כדי שיכול למסור את נפשו בקדושה וטהרה.

וזהו ופשט עולה נשמה בגימטריא, להתקשר להוי' ב"ה. וזה הוא ופשט במ"ק גימטרי' הוי"ה ב"ה. ומאריך שם, וסיים: ע"כ צריך להתפלל ע"ז בכל עת ובכל זמן.

וזהו והוציא, בעת יציאת נשמתו מהגוף צריך לקבל עליו את הדש"ן, למסור את נפשו לשרפו לאפר בשביל הקב"ה, ומקבל עליו הדין באהבה ויראה, ואז יכול ליחד יחודא עילאה ולקבל עליו עול מלכות שמים באמת, ויתעורר עליו זכות יצחק אבינו שאפרו מונח לזכרון לכפר על בני ישראל, ואז ינצל מן השטן, כי הדש"ן גימטריא שט"ן אל מחוץ למחנה (ר"ל), בעת יציאת נשמתו מחוץ לגופו יתעלה נשמתו אל מחנה שכינה, אל מקום אשר נחצבה משם, ויקויים בו טהור הוא, שיום צאתו כיום ביאתו, ואז יתעלה נפשו אל מקום טהור, עכ"ל הקדושה.

ע"כ אחי היקר ראוי להתבונן בדברי הקדושים האלו ולשים על הלב לעת מצוא זה יום המיתה, ושלא נשכחם חלילה.

והנה בזה כמה שנים אשר ראיתי מענין הזה בסי' הקדוש שבט מוסר (פרק כ"ז), וחשבתי בלבי, טוב להעתיק בספר ראשון שחברתי, אבל לא עלתה בידי, אבל עכשו שחברתי בעזה"י הסי' הזה וראיתי מענין זה בסי' אמרי טוב הנ"ל, נזכרתי להעתיק מה שכתב השבט מוסר מענין מסירת מודעה שתקנו הקדמונים ז"ל שימסור האדם מודעא בחייו, שאם ח"ו מסיבת בלבול דעתו יודה אל דברי המסית, יהיו

דבריו כחרס הנשבר וכדבר שאין בו ממש. וקודם מסירת מודעא הזאת צריך האדם שישוב בכל לבו מהעבירות שבידו שעשה מנעוריו עד היום הזה, אע"פ שכבר עשה תשובה ונתחרט ועזב את דרכיו המקולקלים ועשה תשובה על כל העבירות שעשה, שמא לא עשה תשובה שלימה בכל לבבו, אבל עכשיו שמזכיר יום המיתה בודאי צריך שישוב בכל לבבו. וכתוב שם הנוסח מה שצריכין לאמר, ויכול כל אדם לראות שם. וסיים שם: **וטוב לאמרה ברבים כדי לזכות את הרבים.** ואני המחבר [הוא המחבר ס' הקדוש שבט מוסר] קראתי ברבים בתוך הדרוש ברוב עם הדרת מלך, ואמרתי לעם שיתכוונו עמי במסירת מודעא זו לעת מצוא זו מיתה, שאפשר ימות אדם פתאום דמיתה מצוי, לכן **טוב לאומרו בהיותו בריא שדעתו מיושבת עליו כדי שימסרנה בלב טוב ובנפש חפצה** בלי עונש כלל, כי סמוך למיתתו נראה כמוכרח, עכ"ל הקדוש.

התבונן אחי שראוי לעשות כן כמו שעשה הקדוש בעל שבט מוסר, **שבעוד שאדם בריא יראה אדם לאסוף לו עשרה לומר בפניהם הנוסח מסירת מודעה, ובודאי יועיל לאריכות ימים ושנים,** כי אפשר שבעת חליו תטרף דעתו ח"ו, ע"כ בודאי נכון לעשות המסיר[ת] מודעא הזאת בעת שאדם בריא, והבא לטהר מסייעין אותו, כי בודאי אמת שבשעת יציא[ת] נשמתו השטן עומד על ימינו לשטנו ויאמר לו כפור בדי אלקי ישראל, והנשמה ממאנת, ואפשר שיבוא לידי הודאה ח"ו וחלילה, ע"כ בודאי צריך לזיהר אדם בזה ביתר שאת וביתר עוז להקדים בימי בריאותו לומר הנוסח של מסירת מודעה שכתב בשבט מוסר הנ"ל או בליקוטי צבי החדש, ויזכה לכל טוב.

והנה מביא שם השבט מוסר מעשה בחולי אחד שצעק מאד קודם מותו יען שראה למלאך המות, ואמרו לו חכמים שיאמר שמע ישראל, והוא ענה: חלילה לאמר שמע ישראל, כי השטן עומד לנגדו ואומר שאם יאמר שמע ישראל יעשה עמו שפטים גדולים ואם לא יאמר יצילהו מצער חליו, ולא אמר שמע ישראל ויצאה נשמתו והלך לחרפות, וחמים

פירשו מאצלו שלא ידבק בלבושיהם מטמאתו, עכ"ל הקדושה.

התבונן אחי במעשה הזאת. ע"כ בודאי נכון לומר מסירת מודעה בעודנו בריא בחיים חיותינו, ונזכה לאריכת ימים בזכות התשובה המתנוצץ בנו, אמן. ועיין שם בשבט מוסר שמאריך במעשה הזאת ותבין.

עכ"ל בסי' תורת חסד שם. ושם לפניו (בדף כ"ט ע"ב ואילך) כתב, וז"ל:

אחר כתבי מענין מסירת מודעה, מצאתי את שאהבה נפשי בסי' הקדוש ברית אברהם מאבי השל"ה הקדוש, שנדפס שם הצוואה של נכדו ר' שעפטל אשר כתב שם, וז"ל: כתב אדוני אבי ז"ל [הוא השל"ה הקדוש] בספר, **אדם כשמגיע זמן למות, עומד השטן ב"מ על צדו ומפתה אותו ואומר לו כפור באלקי ישראל, ואדם אין לו דעת באותן] הימים רחמנא ליצלן, ע"כ הנני עומד [כן אומר בנו, השל"ה הקדוש] מעכשיו בפני הש"י שמו הגדול ב"ה ושכינתי ובפני ב"ד של מעלה ובב"ד של מטה, שהנני מוסר מודעה, אם חלילה וחס שאדבר סמוך לאותו ענין איזה דבר שלא כהוגן, יהיו אותן הדברים בטלן ומבוטלן לא שרירין ולא קיימין על עצמי, והדברים של עכשיו הם קיימים, באשר אני מקבל על עצמי ומעיד אני שהקב"ה הוא מסבב כל הסיבות ומהוה כל הויות, והוא נצחי, ראשון לראשונים ואחרון לאחרונים, ושמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, והן הן הדברים שאני מקבל עלי מעכשיו ולעולמים, עכ"ל הקדושה.**

התבונן אחי היקר ללמוד מהצדיק הלז לעשות כן כל אדם בעוד בבריאותו, ושלא להתעצל ולהמתין עד קודם מותו, כי מי יודע היום חלילה, ע"כ בודאי נכון לכל אדם למי שיש לב חי בקרבו לשים זאת על לבו, לבחור איזה יום לאמר מסירת מודעה אפילו בפני שלשה, כדמוכח הלשון של מסירת מודעה דלעיל שמזכיר ובב"ד של מטה. ע"כ בודאי נכון שלא להתעצל בדבר הזה בעודו בבריאותו ואל יבוש משום אדם,

כי אם ח"ו יתעצל ובבוא יומו ח"ו אולי יכפור איזה קצת מחמת בהלה אזי מתחייב בנפשו יען כי לא קדם במסירת מודעה, ובפרט בנוסח קצר כנ"ל, והבא לטהר מסייעין אותו מן השמים, אמן.

הג"ה: ובכתבי זאת אמר לי חתני היקר [זקיני] מו"ה יהושע כ"ץ נ"י, שאיזה פעם קרא לו חותני הצדיק מו"ה זא[ב] זייף ז"ל לצרף לב"ד לומר מסירת מודעה זו, וזאת הי' עוד בבריאותו. הרי אחי שרבים עושים כן, ע"כ נכון שגם אנחנו לא נתעצל. וכן אני מצוה זאת לכל יוצאי חלצי עד עולם. וגם זה סיבה שלא לשכוח ביום המיתה. ובזכות זה השם ברחמיו ובחסדיו הגדולים יאריך ימים לעבודתו ית', אמן ואמן, ע"כ הג"ה.

עכ"ל בס' תורת חסד לדודי הרה"צ הק'.

- 1 -

עוד אפשר לפרש בהקדם דברי דודי הנ"ל שמביא בספרו "תורת חסד" על הפסוק "והרים את הדשן אשר תאכל האש" וגו'.

ולפי הנ"ל אפשר לומר דהנה הדש"ן בגימטריא שט"ן כנ"ל, והרמז שצריך להרים השטן והיצה"ר שיכנע תחתיו, ועי"ז מרים אותו דהרי זהו תכליתו של היצה"ר שירים אותו ויקוים תכליתו בזה, והעיקר שהיצה"ר והשטן יסכים על דבר מצוה שעושה, כמ"ש בספר שפת אמת (שמות) על פסוק וימררו את חייהם, וז"ל: דהנה עיקר הגלות הוא שהנשמה נאסר בגוף וקול דודי דופק הוא כח הנשמה שבנפשות בני ישראל שמעורר האדם לפתוח כחודה של מחט בגופו שתוכל הנשמה להאיר באדם, וזהו שכתוב וימררו את חייהם כו' בחומר ובלבנים, מה שהנפש שהוא החיות שבאדם הוא מוטרד כל היום בהבלי עולם, ומצד זה נמשך הגלות בפועל ממש, כי באמת בני ישראל הם נשמת כל הברואים, ומן הדין צריכין להיות כל האומות כפויין לבני ישראל כו', אך בני"י עצמן צריכין לשעבד ולבטל גופם אל הנשמה וממילא יהיה הכל כסדר כו', ואז הנשמה שולטת בכל הבחינות, בני ישראל

שולטין על האומות, ונשמות בניי שולטות על הגופים, והקדוש ברוך הוא שהוא מחיה כל הנשמות מגלה כח אלקות אל הנשמות, אבל בדורות השפלים, שהגוף עיקר והנשמה טפלה ולכן משועבד הנפש להגוף כמו שכתוב (איכה ה' ט') בנפשינו נביא לחמנו, ועם זה בא כל מיני גלויות בכל המדרגות שאין הנשמה שולטת, ונסתר בחינת אלקות בעולם, וזהו שכתוב (תהלים צ"א) עמו אנכי בצרה וכו' ע"ש דבריו הקדושים.

וכעין זה מובא בתולדות יעקב יוסף (דברים דף קע"ה ע"ג) דהנה יש שני מיני גלויות, אחד גלות הגשמי מן האומות, ב' גלות היצר הרע הרוחני, שהנשמה בגלות אצל היצר הרע, כמו ששמעתי ממורי קרבה אל נפשי גאלה וכו' וזה נמשך מזה שנטרד משניהם ע"כ.

ולזה שהשטן יסכים אתו על כל דבר ודבר לא יכולים לזכות אלא ע"י מדת האי"ן, שמחזיק עצמו לאין, כמו שפי' הבינה לעתים על הפסוק (פרשת בהעלותך) "והאיש משה", משה רבע"ה זכה להיות "איש", אדון ואב לכל הנביאים, משום שהיה "עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", שהיה רואה את כל אחד במדרגה יותר גבוה הימנו, על כן היה הוא גבוה מן הכל, ע"כ.

וזהו שאמר הכתוב "והרים את הדשן", ולפי הנ"ל דדש"ן בגימטריא שט"ן, הכוונה שירים את השטן שלא ישלוט עליו רק אדרבה יכנע תחתיו, "אשר תאכל האש", אשר מלשון אם, שאם לא יכניע השטן אז תאכל אותו אש הגיהנם ח"ו, וזהו פי' הפסוק "והרים את הדשן" כנ"ל, דהיינו שירים את השטן למדרגה גבוה, שבעל כרחו יענה אמן על כל מצוה שהוא עושה.

- ג -

ויש לפרש עוד ע"ד הנ"ל באופן אחר קצת, דהנה "אש" רומז לתורה כמאה"כ (ירמי' כג, כט) "הלא כה דברי כאש נאום ה'", ובמסכת תענית (דף ד' ע"א) הביא מקרא זה על

המימרא האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא קמרתחת ביי, דכתיב הלא כה דברי כאש נאום ה'. והנה אמרו רז"ל (סוכה דף נ"ב ע"א, קידושין דף ל' ע"ב) בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין, שהתורה הוא תבלין נגד היצה"ר.

וזהו שאמר הכתוב, והרים את הדש"ן, איך אפשר להרים את השט"ן שלא יפריע אותו לעבודת השי"ת, לזה אמר "אשר תאכל האש", דיאכלנו ע"י הא"ש זו תורה, שהתורה נמשלה לא"ש כנ"ל, והתורה הוא תבלין נגד היצה"ר, ועיי"ז מרים ומגביה את השטן לתכליתו שלא יפריע אותו בעבודת השם.

- ד -

עוד אפשר לפרש בדרך רמז, דא"ש רומז להתעוררות והתלהבות האדם לתורה ומצוות, כמ"ש בספרים הקדושים. והנה ידוע מהרבי מקאצק זצ"ל על הפסוק בריש פרשתן הוא העולה על מוקדה, והאות מ' של תיבת מוקדה הוא מ' זעירא, ופ"י שהרמז בזה, דההתלהבות והלהט של אדם מישראל לתורה וליהדות אינם צריכים להיות בולטים לכל עין, כי אם חבויים בלבו פנימה (מובא בספר מעיינה של תורה בפרשתנו).

וזהו הרמז והרים את הדש"ן, שאדם צריך להרים את ההתלהבות שלו לתורה ולמצוות, אשר "תאכל האש", א"ש רומז ג"כ להתלהבות כנ"ל, שההתלהבות שלו תהי' בבחינת אכילה, דכמו המאכל שהאדם אוכל אינו נראה אח"כ לעיני שאר בני אדם, כמו כן צריך להיות התלהבות האדם לתורה ומצוות, שלא יראה אח"כ לעיני בני אדם, כדברי הרבי מקאצק הנ"ל.

